

Sales del Museu de Belles Arts Jacint Rigau, pintor rossellonès amb una gran trajectòria a França nascut el 1659. Font: © Vila de Perpinyà

ERIC FORCADA. Cap de projecte del Pol
Museístic de la Vila de Perpinyà

UN GRAN NORD CULTURAL QUE VA SUPERANT FRONTERES

Catalunya és davant del seu propi mirall avançat ja el segle XXI. És un país de cultura, de patrimoni profund i arrelat. Desaparegut, en la memòria o en espais per explotar, o bé conegut fins a la societat arreu del món com ara el romànic, símbol de la nació catalana. Catalunya ha caminat des de fa dècades, per necessitat, per aixecar i convertir Barcelona en un centre mundial artístic i museístic. Ara, però, Catalunya necessita afirmar que és molt més que això.

Les modes i les conseqüències de la mateixa història han dut moviment a l'escenari del món museístic local i comarcal català. L'exili de 1939, la «retirada», ha aixecat el vel de milers de pensaments, imatges i memòries que estaven disperses fins al moment. El Museu de l'Exili de la Jonquera, promogut als seus inicis per Enric Pujol i Jaume Santaló, n'és una bona prova. Ara bé, aquest museu només és l'altaveu de la voluntat local de promoure la producció cultural a partir de fets socials, humans, polítics o simplement artístics. De l'exili va venir el drama, del drama als camps va aparèixer l'amaror, però també l'art d'aquells que ho van plasmar per escrit o bé en dibuixos, pintures o escultures. Aquest patrimoni uneix tota Catalunya en un nord que se situa com a locomotora d'un país refugiat de la seva pròpia història durant més de quaranta anys.

Perpinyà és el gran salt. Segona ciutat de Catalunya fins a la seva annexió a França, però també la ciutat de referència per a tots els empordanesos i catalans del nord fins als anys cinquanta i seixanta del segle XX, ha estat arraconada per la cultura de la memòria de la intel·lectualitat i la premsa catalana?

hispanica? dels darrers anys. La seva tendència en aquest segle entrant és ben bé una altra. La creació d'un marc cultural i museístic homogeni, d'àmbit català, en el qual els referents importants no són ja Montpeller ni París, sinó Girona o Barcelona, va ser un plantejament que porta fins avui dia.

En els darrers anys s'han posat en marxa, al marge del reconegut i assentat Museu d'Art Modern de Ceret o el relleu de Cotlliure –gran base artística de principis de segle XX–, les experiències i exposicions següents: *Perpinyà al temps dels Bausils (1904-1939)*, *Perpinyà al cor del segle XX (1939-1965)* i *Perpinyà & la febre del Maig del 68 (1968-1986)*.

De la Cerdanya a Cotlliure, de Girona a Perpinyà passant per Figueres, la lògica de les dinàmiques culturals ha empès cap a un gran nord patrimonial i museístic, que es reflecteix als articles i l'agenda d'una revista com ara *Bon Art*, o bé als diversos convenis establerts i també a la gran projecció de la futura *escena catalana transfronterera* que uneix en una mateixa programació els teatres de Perpinyà i de Salt (Girona).

Gràcies a aquestes accions es comencen a superar les limitacions imposades per delimitacions estatals o autoimposades inconscientment per la cultura de les diferents institucions que gestionen els territoris catalans per crear noves eines de col·laboració intercomarcal. Aquest nou espai que no ha de negar –com s'havia fet fins ara– la frontera política que divideix Catalunya, sinó adjudicar-se-la i d'aquesta manera fer-la entrar plenament en la realitat cultural i nacional catalana.

Els models germànic o helvètic –que han fet seves les diferents divisions estatals passades o encara vigents– poden ser un model per tal d'entrar en un nou espai no fronterer en el qual les delimitacions culturals que imposi siguin coherents amb la història i la identitat del territori. Aquestes lògiques no fronteres obren el camp a zones fronteres de contactes, d'intercanvis, de superposicions emmarcades de ple en una realitat cultural postestatal i en una catalanitat complexa però per fi totalment desacomplexada.